

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับ
บริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

Factors Associated with Maternal Breastfeeding Behaviors among Women
Bringing Their Children for Services at Bangkhan Hospital,
Nakhon Si Thammarat Province.

บุญศรี จันท์เพ็ญ

Boonsri Junpen

พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

โรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

(Received: August 7, 2024; Accepted: September 15, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ สตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือนถึง 2 ปี 6 เดือนและเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่นำลูกมาเข้ารับบริการในคลินิกสุขภาพเด็กดีและแผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 107 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) เครื่องมือรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา 2) ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 3) ทักษะของพ่อแม่ผู้เลี้ยงลูก 4) พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติไค-สแควร์ (Chi-square test)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.9 มีทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ระดับปานกลาง ร้อยละ 63.6 กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลางและระดับดี ร้อยละ 53.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น พบว่า ระดับการศึกษา จำนวนการตั้งครรภ์ จำนวนบุตร รายได้ของครอบครัว การได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ส่วนอายุแม่ อายุลูก ศาสนา อาชีพ โรคประจำตัว วิธีการคลอด การฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, พฤติกรรม, การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

Abstract

This research is a research on Factors related to breastfeeding behavior of women who bring their children to receive services at Bangkhan Hospital Nakhon Si Thammarat Province. The study sample was women who had children aged 2 months to 2 years 6 months and who had previously breastfed. who brought their children to receive services in the child health clinic and outpatient department of Bang Khan Hospital 107 people. This research is a descriptive research. The data collection tools were divided into 4 parts: 1) basic information of the study sample 2) a knowledge test about breastfeeding. 3) the attitudes of the sample group regarding breastfeeding. 4) the behavior of breastfeeding children. Analyzed using statistics: frequency, percentage, mean and standard deviation, and Chi-square test.

The results of the study found that most of the sample had knowledge about breastfeeding at a moderate level. 57.9 % had attitudes about breastfeeding at a moderate level. 63.6% of the sample had a level of child-rearing behavior. with breast milk being at a moderate level and a good level, 53.3 percent. Factors related to breastfeeding behavior of women who brought their children to receive services at Bang Khan Hospital were found to be educational level. Number of pregnancies, number of children, family income Obtaining knowledge about breastfeeding and attitudes about breastfeeding There was a statistically significant relationship with breastfeeding behavior ($P < 0.05$). As for mother's age, child's age, religion, occupation, congenital disease, method of giving birth. Prenatal care before 12 weeks and receiving news about breastfeeding were not related to breastfeeding behavior.

Keywords : relationships, behavior, breastfeeding

บทนำ

องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) แนะนำว่า ลูกควรได้กินนมแม่อย่างเดียวตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน และควรกินต่อเนื่องไปจนลูกอายุ 2 ปี หรือนานกว่านั้น ควบคู่กับอาหารตามวัยที่เหมาะสม เนื่องจากนมแม่เป็นอาหารที่เหมาะสมที่สุดสำหรับลูก ด้วยองค์ประกอบด้านโภชนาการ การเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สารต่อต้านอนุมูลอิสระ วิตามินและยังมีส่วนประกอบที่มีชีวิตต่าง ๆ ทั้งจากเซลล์จากแม่วมถึงแบคทีเรียที่ดีต่อระบบทางเดินอาหารของลูกด้วย เด็กทารกที่เกิดใหม่ยังมีภูมิคุ้มกันที่ไม่สมบูรณ์ น้ามนแม่เปรียบเสมือนวัคซีนหยดแรกสำหรับเด็ก เพราะมีภูมิคุ้มกันโรคจำนวนมากที่จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ลูกน้อย การได้กินนมแม่ตั้งแต่แรกเกิดจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ทารกเติบโตได้สมบูรณ์แข็งแรง เนื้อสิ่งอื่นใดขณะที่แม่ให้นมจะต้องโอบกอดลูกไว้ข้างตัว แม่ลูกสบตากัน การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จึงเป็นวิธีสร้างสายใยความรักความผูกพันที่ดีที่สุดในวิธีหนึ่งระหว่างแม่กับลูก (Anamai Media กระทรวงสาธารณสุข , 2561) ศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย (2550 อ้างถึงใน สมชาย โอวัฒนาพานิช, 2558) องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) จึงส่งเสริมให้ทั่วโลกสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผ่านการประกาศนโยบาย 10 ขั้นตอน ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้ประสบความสำเร็จ (Ten steps to successful breastfeeding) ให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติตามโดยได้ระบุไว้ว่า ให้มารดาเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ให้อาหารอื่นเลยแม้แต่น้ำเป็นระยะเวลา 6 เดือนแรกหลังคลอด และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ควบคู่กับอาหารเสริมตามวัยจนกระทั่งลูกอายุ 2 ปี หรือนานกว่านั้น (WHO/UNICEF, 2003)

สถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทยโดยการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และองค์การสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) เปรียบเทียบผลจากการสำรวจ 3 รอบ (พ.ศ. 2548-2579, 2555-2556, 2558-2559) ผลการสำรวจ พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งของทารกที่ได้รับนมแม่ทันทีหลังคลอดยังมีแนวโน้มลดลง การให้นมแม่อย่างเดียวเป็นเวลา 6 เดือนเพิ่มขึ้นแต่ยังน้อยกว่าค่าเป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข โดยกำหนดภายในปี 2568 เพิ่มขึ้นเป็นอย่างน้อยร้อยละ 50.0 (วิณา จิระแพทย์ และเกรียงศักดิ์ วีระแพทย์, 2563) ซึ่งอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวของประเทศไทยต่ำกว่าประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ แสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในประเทศไทยยังต้องมีการสนับสนุนให้ปฏิบัติได้และมีคุณภาพมากขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อทั้งมารดา ทารก และครอบครัว (พัฒน์ วิจิจะกุล และอรพร ดำรงวงศ์ศิริ, 2563)

ประเทศไทยตอบรับนโยบายดังกล่าวผ่านการดำเนินงานตามโครงการมหัศจรรย์ 2500 วัน Plus ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จนถึงปัจจุบัน มีแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพบริการในคลินิกฝากครรภ์ (ANC) คลินิกสุขภาพเด็กดี (WCC) ให้มีความสำคัญกับชุมชน ท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายการร่วมลงทุนเป็นเจ้าของในการขับเคลื่อนงานโดยใช้กลไกระดับพื้นที่และดำเนินการครบถ้วนทุกกิจกรรมสำคัญ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกคน ได้แก่ หญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และเด็กอายุ 0-2 ปี เน้นให้ต้องส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน โดยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 เดือนแรก ต้องกินนมแม่อย่างเดียวไม่น้อยกว่าร้อยละ 50.0 และเลี้ยงลูกด้วย

นมแม่ควบคู่ไปกับอาหารตามวัย จนลูกอายุครบ 2 ปี หรือมากกว่านั้น

ปัจจุบัน อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนทั่วโลกเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 44.0 (UNICEF, 2563) จากผลการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562 (MICS6) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศไทย, 2563) พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนมีเพียงร้อยละ 14 ซึ่งยังต่ำกว่าอัตราเฉลี่ยทั่วโลก และจากข้อมูลเปรียบเทียบในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือนต่ำที่สุดอีกด้วย

กระทรวงสาธารณสุข มีนโยบายปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุนให้เด็กทุกคนได้กินนมแม่อย่างเต็มที่ ตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก ว่า “เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือนควรได้กินนมแม่อย่างเดียว และ กินนมแม่ควบคู่อาหารตามวัยจนถึงอายุ 2 ปีหรือนานกว่านั้น” (World Health Organization. (2021) กรมอนามัยในฐานะหน่วยงานหลักในการดำเนินการขับเคลื่อนการปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ตั้งเป้าหมายในปี 2568 ไว้ว่า “ร้อยละ ของ เด็กแรกเกิด-ต่ำกว่า 6 เดือนกินนมแม่อย่างเดียวอย่างน้อยร้อยละ 50”

โรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโรงพยาบาลชุมชนที่ให้บริการด้านอนามัยแม่และเด็ก ทั้งทางด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การให้คำปรึกษาและการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมสุขภาพอนามัยแม่และ

เด็กในทุกๆด้าน จากสถิติการเข้ารับบริการในโรงพยาบาลของเด็กอายุระหว่าง 1 เดือน-5 ปี ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2566 มีจำนวนถึง 920 ราย (HosXP โรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566) เด็กเหล่านี้อยู่ในช่วงที่แม่ได้เลี้ยงดูด้วยน้ำนมตนเอง และเจ้าหน้าที่สามารถให้ความรู้รวมถึงการสนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้แก่แม่ได้เมื่อนำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาล ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช และศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ในการให้ความรู้และส่งเสริมพฤติกรรมที่ถูกต้องสำหรับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป และได้มีการศึกษางานวิจัยอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในกลุ่มต่างๆ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐาน

- อายุแม่
- อายุลูก
- ศาสนา
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้ของครอบครัว
- โรคประจำตัว
- ครรภ์ที่
- จำนวนบุตรเกิดมีชีพ
- วิธีการคลอด
- ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรก

2. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

3. ทศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

4. ข้อมูลอื่น ๆ

- ระยะเวลาที่แม่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีมี
ลูกอายุ 2 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนา (Descriptive research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรี ที่นำลูกมารับบริการในคลินิกสุขภาพเด็กดีและแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน ในพื้นที่อำเภอบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วงเดือน มกราคม 2567 ถึง

มิถุนายน 2567 โดยดึงข้อมูลจาก Health data center จังหวัดนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่ม

สตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างน้อย 6 เดือน จนในพื้นที่ ตำบลบางชั้น อำเภอบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช คัดเลือกตัวอย่างแบบจำเพาะจง (Purposive sampling) ที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น ช่วงเดือน มกราคม 2567 ถึง มิถุนายน 2567 จำนวน 107 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

1) เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria)

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นสตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน และเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่นำลูกมาเข้ารับบริการในคลินิกสุขภาพเด็กดีและแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วงเดือน พฤษภาคม 2567 ถึง มิถุนายน 2567 โดยมีการคัดเลือกดังนี้

1. เป็นสตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน และเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
2. สติสัมปชัญญะดีและไม่มีปัญหาเรื่องการสื่อสาร สามารถอ่านและเขียนและสื่อสารภาษาไทยได้
3. ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2) เกณฑ์การคัดออกกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion criteria)

1. สตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน และไม่เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
2. ไม่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองในบางส่วน โดยศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบางส่วนดัดแปลงมาจากงานวิจัยของ ญฎพรพรณ โภคบุตร พ.ศ. 2559 ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีทั้งหมดจำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน 15 ข้อ แต่ละข้อจะเป็นการให้เลือกตอบจากตัวเลือก (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก โดยเกณฑ์ใช้ในการให้คะแนนมีดังนี้

ตอบถูก ให้ 1 คะแนน

ตอบผิด ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์ในการแบ่งระดับความรู้ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนน 0-9 คะแนน มีระดับความรู้ต่ำ

คะแนน 10-11 คะแนน มีระดับความรู้ปานกลาง

คะแนน 12-15 คะแนน มีระดับความรู้สูง

ตอนที่ 3 ทศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีจำนวน 20 ข้อ โดยลักษณะคำถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) แต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย โดยมีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ ข้อความเชิงบวกมี 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 7, 9, 14, 15 และ 18 ข้อความเชิงลบมี 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 19 และ 20

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จำนวน 15 ข้อ ลักษณะคำถามใช้ตัวเลือกแบบมาตรวัด 3 ช่วงคะแนน ประกอบด้วย 3 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งข้อความเชิงบวกและเชิงลบ โดยคำถามเชิงบวกมี 11 ข้อ คือ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 14 และ 15 และคำถามเชิงลบมี 4 ข้อ คือ 7, 9, 11

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องของเนื้อหาตามกรอบแนวคิดแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข หาค่า IOC ก่อนนำไปทดลองใช้กับสตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือน ถึง 2 ปี 6 เดือน และเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละตอนและภาพรวม

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากสตรีที่มีลูกอายุ 2 เดือนถึง 2 ปี 6 เดือนและเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่นำลูกมาเข้ารับบริการในคลินิกสุขภาพเด็กดีและแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 100 คน โดยทำการแจกแบบสอบถามให้สตรีที่มีคุณสมบัติดังกล่าวทุกคนที่นำลูกมาเข้ารับบริการในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2567 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2567 และผู้วิจัยจะทำการเก็บคืนทันทีเมื่อสตรีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จ หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลครบแล้ว นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 4) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-square test)

จริยธรรมวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยใน

มนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราช เอกสารรับรองเลขที่ 75/2567 รหัสโครงการ NSTPH 75/2567 วันที่รับรอง 30 เมษายน 2567

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 20-34 ปี ร้อยละ 68.2 มีลูกอายุ 2 เดือนถึง 1 ปี ร้อยละ 58.9 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 72.9 มีการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 63.6 ประกอบอาชีพทำสวน/ทำไร่ ร้อยละ 39.3 มีรายได้ต่อเดือน ของครอบครัวมากกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 49.5 ไม่มีโรคประจำตัวร้อยละ 95.3 ตั้งครรภ์เป็นครรภ์ที่ 1 ร้อยละ 35.5 จำนวนการมีบุตร 1 คน ร้อยละ 43.0 วิธีการคลอดแบบปกติร้อยละ 89.7 ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกก่อน 12 สัปดาห์ ร้อยละ 80.4 กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และแหล่งที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ส่วนมาจากบุคลากรทางการแพทย์ (แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์) ถึงร้อยละ 72.0 ระยะเวลาที่แม่ตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 13 เดือน (1 ปี 1 เดือน) – 24 เดือน (2 ปี) ร้อยละ 58.9 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะข้อมูลทั่วไป (n=107)

ข้อมูล	ร้อยละ	จำนวน (คน)
1. อายุแม่		
- ต่ำกว่า 20 ปี	13	12.1
- 20 - 34 ปี	73	68.2
- 35 ปีขึ้นไป	21	19.6
M=27.86, S.D.=6.442		
2. อายุลูก		
- 2 เดือน – 12 เดือน (1 ปี)	63	58.9
- 13 เดือน (1ปี 1เดือน) –24 เดือน (2 ปี)	27	25.2
- มากกว่า 2 ปี	17	15.9
M=14.03, S.D. = 7.587		
3. ศาสนา		
- พุทธ	78	72.9
- อิสลาม	29	27.1
4. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	16	14.9
- มัธยมศึกษา/ปวช.	68	63.6
- อนุปริญญา/ปวส.	4	3.7
- ปริญญาตรี	19	17.8
5. อาชีพ		
- ทำสวน / ทำไร่	42	39.3
- ลูกจ้าง / รับจ้าง	22	20.6
- ธุรกิจส่วนตัว / ค้าขาย	22	20.6
- แม่บ้าน	10	9.3
6. รายได้ของครอบครัว (ต่อเดือน)		
- 3,001–5,000 บาท	6	5.6
- 5,001–8,000 บาท	29	27.1
- 8,001–10,000 บาท	19	17.8
- 10,001 บาท ขึ้นไป	53	49.5
7. โรคประจำตัว		
- ไม่มี	102	95.3
- มี	5	4.7

ข้อมูล	ร้อยละ	จำนวน (คน)
- ความดันโลหิตสูง	2	1.9
- เบาหวาน	1	0.9
- ไทรอยด์	1	0.9
- หอบหืด	1	0.9
8. ตั้งครรภ์ที่		
- ครรภ์ที่ 1	38	35.5
- ครรภ์ที่ 2	29	27.1
- ครรภ์ที่ 3	22	20.6
- ครรภ์ที่ 4	11	10.3
- ครรภ์ที่ 5	7	6.5
9. จำนวนบุตรที่มีชีพ		
- 1 คน	46	43
- 2 คน	35	32.7
- 3 คน	20	18.7
- 4 คน	6	5.6
10. วิธีการคลอด		
- คลอดปกติ	96	89.7
- ผ่าคลอด	11	10.3
11. ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรก		
- ก่อน 12 สัปดาห์	86	80.4
- หลัง 12 สัปดาห์	21	19.6
12. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่		
- เคยได้รับ	105	98.1
- ไม่เคยได้รับ	2	1.9
13.แหล่งที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่*		
- บุคลากรทางการแพทย์ (แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์)	77	72
- แผ่นพับ/โปสเตอร์	9	8.4
- วิทยุ/โทรทัศน์/วิดีโอความรู้	58	54.2
- นิตยสาร/ตำรา/คู่มือ	16	5
- แม่/แม่สามี/ญาติ/เพื่อน/เพื่อนบ้าน	54	50.5
- สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (สมุดสีชมพู)	49	45.8
- ข่าวสารอื่นๆ	1	0.9

ข้อมูล	ร้อยละ	จำนวน (คน)
14. ระยะเวลาที่แม่ตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่		
- 3 เดือน- 2 เดือน (1 ปี)	29	27.1
- 13 เดือน (1 ปี 1 เดือน) – 4 เดือน (2 ปี)	63	58.9
- 25 เดือน(2 ปี 1 เดือน) – 6 เดือน (3 ปี)	15	14

2. ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.9 รองลงมา มีความรู้ในระดับสูง ร้อยละ 24.3 และ มีความรู้ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 17.8 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับคะแนนความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (n =107)

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
- ต่ำ (0-8 คะแนน)	19	17.8
- ปานกลาง 9-1 คะแนน)	62	57.9
- สูง (12-15 คะแนน)	26	24.3
รวม	107	100.0

M=10.20, S.D.=1.94, Min.=6.00, Max. = 15.00

3. ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.6 รองลงมา ระดับสูงร้อยละ 30.8 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มตัวอย่าง (n =107)

ระดับทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ดี (20-35 คะแนน)	6	5.6
- ปานกลาง (36-47 คะแนน)	68	63.6
- สูง (48-60 คะแนน)	33	30.8
รวม	107	100.0

M= 44.34, S.D.=6.37, Min.=34.00, Max. = 57.00

4. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 53.3 รองลงมาระดับดี ร้อยละ 41.1 ตามลำดับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของกลุ่มตัวอย่าง (n =107)

ระดับพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ดี (15-26 คะแนน)	6	5.6
- ปานกลาง (27-35 คะแนน)	57	53.3
- ดี (36-45 คะแนน)	44	41.1
รวม	107	100.0

M=34.60, S.D.=4.43, Min.=24.0, Max. = 45.0

5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา จำนวนการตั้งครรภ์ จำนวนบุตร รายได้ของครอบครัว การได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P<0.05$) ส่วนอายุแม่ อายุลูก ศาสนา อาชีพ โรคประจำตัว วิธีการคลอด การฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ตัวแปร	พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่		χ^2	df	p
	ปานกลาง	ดี			
อายุแม่					
- ต่ำกว่า 20 ปี	11 (84.6)	2 (15.4)	4.711	2	0.095
- 20 - 34 ปี	42 (57.5)	31 (42.5)			
- 35 ปีขึ้นไป	10 (47.6)	11 (52.4)			
อายุลูก					
- 2 เดือน – 12 เดือน (1 ปี)	39 (61.9)	24 (38.1)	0.789	2	0.674
- 13 เดือน(1ปี 1เดือน) –24 เดือน (2 ปี)	14 (51.9)	13 (48.1)			
- มากกว่า 2 ปี	10 (58.8)	7 (41.2)			

ตัวแปร	พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่		χ^2	df	p
	ปานกลาง	ดี			
ศาสนา					
- พุทธ	42 (53.8)	36 (46.2)	2.292	1	0.130
- อิสลาม	21 (72.4)	8 (27.6)			
ระดับการศึกษา					
- ประถมศึกษา	12 (75.0)	4 (25.0)	12.209	3	0.007*
- มัธยมศึกษา/ปวช.	44 (64.7)	24 (35.3)			
- อนุปริญญา/ปวส.	0 (0.0)	4 (100)			
- ปริญญาตรี	7 (36.8)	12 (63.2)			

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางชั้น จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้คือ

1. ข้อมูลทั่วไป ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 20-34 ปี มีลูกอายุ 2 เดือนถึง 1 ปี ร้อยละ 58.9 รองลงมาอายุ 13 เดือน (1 ปี 1 เดือน) – 24 เดือน (2 ปี) นับถือศาสนาพุทธ มีการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา/ปวช. ประกอบอาชีพทำสวน/ทำไร่ มีรายได้ต่อเดือนของครอบครัวมากกว่า 10,000 บาท ไม่มีโรคประจำตัวร้อยละ เป็นการตั้งครรภ์ครั้งที่ 1 ประกอบอาชีพทำนา/ ทำสวน/ทำไร่ รายได้ของครอบครัว 10,001-20,000 บาท จำนวนการมีบุตร 1 วิธีการคลอดมีการคลอดแบบปกติ ได้รับการฝากครรภ์ครั้งแรกก่อน 12 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแหล่งที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ส่วนมาจากบุคลากรทางการแพทย์ (แพทย์ พยาบาล ผดุงครรภ์) ส่วนระยะเวลาที่แม่ตั้งใจจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 13 เดือน (1 ปี 1 เดือน) – 24 เดือน (2 ปี) สอดคล้องกับการศึกษา

ของ วรณา สิงห์เมือง (2563) มีอายุระหว่าง 20-29 ปี หญิงหลังคลอดครั้งแรก ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่ง และการศึกษาของสุรีย์ ธนะวาสน์ (2562) มารดาหลังคลอดส่วนใหญ่มีอายุ 20-30 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช. และ มีบุตรคนแรก

2. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของวรณา สิงห์เมือง (2563) มารดาหลังคลอดครั้งแรกมีคะแนนความรู้เฉลี่ยในระดับปานกลางไม่สอดคล้องกับสุนันทา ชุ่มจิตร (2563) ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในระดับสูง และการการศึกษาของ ลำพงษ์ ศรีวงศ์ชัยและคณะ (2564) ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70 (ระดับมาก)

3. ทักษะเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง แตกต่างกับการศึกษาของสุนันทา ชุ่มจิตร (2563) ระดับทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับสูง ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีระดับทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับสูง

4. ระดับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อยู่ในระดับปานกลาง

5. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของสตรีที่นำลูกมาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า ระดับการศึกษา จำนวนการตั้งครรภ์ จำนวนบุตร รายได้ ของครอบครัว การได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) สอดคล้องกับการศึกษาของลักขณา ไชยนอก พบว่าความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .28, p < .01$) ส่วนอายุแม่ อายุลูก ศาสนา อาชีพ โรคประจำตัว วิธีการคลอด การฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สอดคล้องกับการศึกษาของภัทรพร ชูประพันธ์และคณะ (2014) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเลี้ยงลูก ด้วยนม

แม่อย่างเดียวน 6 เดือน คือ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาหยุดงานเพื่อเลี้ยงดูบุตรหลังคลอด ความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติ อุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเข้าถึงบริการสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) โรงพยาบาลควรควรมีการจัดโปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาหลังคลอดบุตรคนแรกและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มารดาครรภ์แรกมีความมั่นใจในทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ส่งผลให้สามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นานขึ้น

2) โรงพยาบาลสร้างความเข้าใจในความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วย นมแม่ ควรศึกษาสนับสนุนให้แม่และสมาชิก ในครอบครัวมีความตั้งใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างแน่วแน่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สร้างทัศนคติที่ดีในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

เอกสารอ้างอิง

- ชลรส เจริญรัตน์. (2557). *Breastfeeding (การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่)*. สืบค้นจาก w1.med.cmu.ac.th/obgyn/lecturestipics/topic-review/2969/ สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2567
- ณิชาพร ทิพสิงห์ , ศิริวรรณ แสงอินทร์ และพิริยา ศุภศรี. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมอย่างเดียวน 4- 6 สัปดาห์หลังคลอด ในมารดาที่มีภาวะน้ำหนักเกินและอ้วนก่อนตั้งครรภ์. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 31 (1) .
- ณัฐพรรณ โกคบุตร. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และพฤติกรรมการให้อาหารเสริมทดแทนนมแม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นพพร มาลาก และกมลรัตน์ เทอร์เนอร์.(2559). บทบาทพยาบาลกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสามีหรือญาติเพื่อความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่.วารสารกองการพยาบาล.; 43 : 114-126.
- นันทิยา วัฒนา. (2555).การสนับสนุนของครอบครัว ชุมชนและสังคมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. โครงการ ดำรงคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร: พรี่ – วัน.

- ประชุมพร สุวรรณรัตน์. (2558). การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในห้องคลอดตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพและ
มารดาหลังคลอด. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตสงขลา : คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์;.
- พัฒน์ วินิจจะกุลและ อรพร ดำรงวงศ์ศิริ. (2563). สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดลศัลยา พุทธมณฑลนครปฐม
2 ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดีมหาวิทยาลัย. มหิดลวารสาร
โภชนาการ ; 55 : 66-81.
- ภัทรพร ชูประพันธ์, วิณา เทียงธรรม และปาหนัน พิษยัญญู. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่าง
เดียว 6 เดือน ของแม่ในเขตภาคกลางตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพยาบาล
สาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- ภาวิน พัวพรพงษ์. (2556). รอบรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. สืบค้นจาก guruobgyn.com/about-us/ สืบค้นเมื่อ 3
กุมภาพันธ์ 2567.
- รณชัย คนบุญ และ สมพร วัฒนกุลเกียรติ. (2560). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมบทบาทบิดาต่อ พฤติกรรมการ
สนับสนุนของบิดาและระยะเวลาในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาอย่างเดียว. วารสารพยาบาลศาสตร์และ
สุขภาพ ; 40 : 41-52.
- ลำพงษ์ ศรีวงศ์ชัยและคณะ (2564). การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในมารดาหลังคลอดบุตร
คนแรกและครอบครัว.วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม ; 18 (3).99-112.
- ลักขณา ไชยนอก.(2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของมารดาวัยรุ่นหลังคลอด ใน
โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา. (รายงานวิจัย สาขาวิชาการพยาบาลครอบครัวและ ผดุงครรภ์สำนักวิชา
พยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี). นครราชสีมา : มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี.
- วิภาดา กาญจนสิทธิ์ และปัทมทัต บณขุนทด. (2562). ความรู้ ทักษะคติของมารดาหลังคลอดปกติที่เลี้ยงลูกด้วยนม
มารดาอย่างเดียวนาน 6 เดือน. หอผู้ป่วย โรงพยาบาลบุรีรัมย์.
- วิณา จิระแพทย์และเกรียงศักดิ์ จิระแพทย์. (2563). กลวิธีสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพลส จำกัด.
- เว็บไซต์โรงพยาบาลสงขลา. (2557). การเตรียมตัวเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. สืบค้นจาก <https://www.thaihealth.or.th>
สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2567
- สุรีย์พร กฤษเจริญ, ศศิกันต์ กาละ, รามณา ชัชเวช, ศิริไพ พุกกะศรี และชุลีรัตน์ เพชรวัชรพะไพบูลย์. (2564). การ
พัฒนาแนวปฏิบัติทางคลินิกเพื่อส่งเสริม สนับสนุนและคุ้มครองการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับมารดาวัยรุ่น.
วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์; 40 (4). 85-96.
- สุนันทา ชุ่มจิตร์. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ครบ 6 เดือนในมารดาหลังคลอดที่มีบุตร
อายุ 6 เดือนขึ้นไป. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 5 ราชบุรี
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศไทย. (2563). โครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและสตรีในประเทศไทย พ.ศ. 2562,
รายงานฉบับ สมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร, ประเทศไทย: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประเทศไทย

UNICEF (2021). **Infant and young child feeding**. Retrieved 1 November 2021, Available from :
<https://data.unicef.org/topic/nutrition/infant-and-young-child-feeding/>

World Health Organization. (2021). **Breastfeeding**. Retrieved 1 November 2021, Available from :
www.who.int/topics/breastfeeding/en